

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування
Кафедра трудових ресурсів і підприємництва

06-05-114М

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до практичних занять і самостійної роботи
з навчальної дисципліни
«Соціально-економічна статистика та аналітика»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за
освітньо-професійною програмою «Бізнес-аналітика»
спеціальності 051 «Економіка»
денної і заочної форм навчання

Рекомендовано
науково-методичною радою з
якості ННІЕМ
Протокол № 9 від 20.06. 2022 р.

Рівне – 2022

Методичні рекомендації до практичних занять і самостійної роботи з навчальної дисципліни «Соціально-економічна статистика та аналітика» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Бізнес-аналітика» спеціальності 051 «Економіка» денної і заочної форм навчання [Електронне видання] / Рощик І. А. – Рівне : НУВГП, 2022. – 41 с.

Укладач: Рощик І. А., к.е.н., доцент кафедри трудових ресурсів і підприємництва.

Відповідальний за випуск: Міщук Г. Ю., д.е.н., професор, завідувач кафедри трудових ресурсів і підприємництва.

Керівник групи забезпечення освітньої програми:

051 «Економіка», ОП «Бізнес-аналітика» – Рощик І. А., к.е.н., доцент кафедри трудових ресурсів і підприємництва.

© І. А. Рощик, 2022

© НУВГП, 2022

Зміст	с.
1. Загальні положення.....	4
2. Тематичний зміст дисципліни, питання для обговорення, тести для самоконтролю, вправи, задачі	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СТАТИСТИКИ.	
СОЦІАЛЬНА СТАТИСТИКА.....	5
Тема 1. Організаційні основи соціально-економічної статистики.....	5
Тема 2. Статистика населення	6
Тема 3. Статистика життєвого рівня населення.....	9
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ЕКОНОМІЧНА СТАТИСТИКА.....	12
Тема 4. Методологічні основи економічної статистики.....	12
Тема 5. Статистика продукції.....	16
Тема 6. Статистика основних засобів та оборотних активів.	21
Тема 7. Статистика праці	25
Тема 8. Статистика витрат та фінансових результатів діяльності підприємств.....	30
Тема 9. Статистика цін, тарифів та інфляції.....	34
Тема 10. Статистика фінансів.....	36
Тема 11. Статистика зовнішньоекономічної діяльності.....	38
3. Рекомендована література.....	40

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Уміння збирати і аналізувати статистичну інформацію про зовнішнє і внутрішнє середовище суб'єкта господарювання є ключовими в підготовці бакалаврів за освітньою програмою «Бізнес-аналітика», оскільки від своєчасності, повноти і достовірності такої інформації та від якості її аналізу залежить якість управлінських рішень для збільшення обсягів реалізації продукції і фінансового результату.

Завдання, вміщені в методичних рекомендаціях, спрямовані на формування вмінь збору та аналізу статистичної інформації про зовнішнє середовище суб'єкта господарювання, зокрема, про зміни в галузі і конкурентному середовищі його функціонування. В свою чергу, передбачається, що розвиток зазначених вмінь дасть змогу сформувати і розвинути вміння виявляти потенційні можливості і загрози для розвитку суб'єкта господарювання і враховувати їх під час розробки стратегії і тактики його функціонування.

Методичні рекомендації призначені для використання студентами денної і заочної форми навчання освітньої програми «Бізнес-аналітика» на практичних заняттях або під час самостійного вивчення дисципліни «Соціально-економічна статистика і аналітика».

2. ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ, ПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ, ТЕСТИ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ, ВПРАВИ, ЗАДАЧІ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СТАТИСТИКИ. СОЦІАЛЬНА СТАТИСТИКА

Тема 1. Організаційні основи соціально-економічної статистики

Питання для обговорення

1. Організація статистики в світі.
2. Організація державної статистики в Україні.

Вправи, задачі

Вправа 1

Відвідайте офіційну сторінку Державної служби статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua>. Проаналізуйте вкладки «Статистична інформація» - «Публікації» - «Комплексна статистика» - Статистичний щорічник України; «Статистична інформація» - «Діяльність підприємств».

Вправа 2

Відвідайте офіційну сторінку Головного управління статистики у Рівненській області <http://www.gusrv.gov.ua>. Проаналізуйте вкладки «Статистична інформація» - «Статистична інформація» - «Демографічна та соціальна статистика» та «Економічна статистика».

Вправа 3

Відвідайте офіційні сторінки інших органів влади в Україні:

1. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://www.minfin.gov.ua>
2. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.nbu.gov.ua>

Зробіть висновок, яку статистичну інформацію там оприлюднюють.

Вправа 4

Відвідайте офіційні сторінки статистичних органів світу:

1. Statistical office of the European Union. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat>
2. International Statistical Institute. URL: <http://www.cbs.nl/isi/>
3. Organisation for Economic Co-operation and Development. URL: <http://www.oecd.org/>
4. UN Statistical databases. URL: <https://www.un.org/en/databases/>

Зробіть висновок, яку статистичну інформацію там оприлюднюють.

Тема 2. Статистика населення

Питання для обговорення

1. Основні категорії статистики населення.
2. Показники чисельності, структури та розміщення населення.
3. Поняття і показники природного руху (відтворення) населення.
4. Показники плідності, смертності (дожиття), середньої тривалості життя.
5. Показники шлюбності та розлучуваності.
6. Поняття і показники механічного руху (міграції) населення.
7. Методи визначення перспективної чисельності населення.

Тести для самоконтролю

1. *Наявне населення – це особи, які:*
  - 1) зареєстровані або тривалий час (більше 6 місяців) проживали на території населеного пункту незалежно від наявності на момент реєстрації;
  - 2) на момент реєстрації перебували на території населеного пункту незалежно від місця постійного проживання;
  - 3) постійно проживають в іншому, але на момент обстеження перебувають у даному населеному пункті (відсутні на постійному місці проживання менше 6 місяців);
  - 4) постійно проживають в даному населеному пункті, але на момент обстеження перебувають за його межами не більше 6 місяців;
  - 5) немає вірної відповіді.

2. Який тип вікової структури населення країни, якщо чисельність дітей 5,74 млн.осіб, батьків 21,73 млн.осіб, осіб у віці, старшому за працездатний 10,03 млн.осіб

- 1) прогресивний; 2) регресивний; 3) стаціонарний;
- 4) постійний; 5) тимчасовий

3. Чому дорівнює загальний коефіцієнт демографічного навантаження покоління батьків, якщо чисельність дітей 5,74 млн.осіб, батьків 21,73 млн.осіб, осіб у віці, старшому за працездатний 6,03 млн.осіб

- 1) 11,77 ‰; 2) 542 ‰; 3) 118 ‰; 4) 0,542 ‰; 5) 1,846‰.

4. Чому дорівнює загальний коефіцієнт старіння населення, якщо чисельність дітей 6,74 млн.осіб, батьків 21,73 млн.осіб, осіб у віці, старшому за 60 років 7,03 млн.осіб

- 1) 31,02‰; 2) 19,8‰; 3) 310 ‰; 4) 0,198 ‰; 5) 19,8‰.

5. Чому дорівнює коефіцієнт життєвості, якщо чисельність народжених 280 тис.осіб, померлих 357 тис.осіб, середньорічна чисельність населення 33376 тис.осіб, в тому числі жінок дітородного віку 9242 тис.осіб

- 1) 0,7 ‰; 2) 0,78 ‰; 3) 84 ‰; 4) 784‰; 5) 78‰.

6. Чому дорівнює коефіцієнт природного приросту, якщо чисельність народжених 238 тис.осіб, померлих 457 тис.осіб, середньорічна чисельність населення 33376 тис.осіб, в тому числі жінок дітородного віку 9242 тис.осіб

- 1) 25,8 ‰; 2) 7,1 ‰; 3) 13,7 ‰; 4) -6,6 ‰; 5) -23,7 ‰.

7. Чому дорівнює сальдо міграції, якщо чисельність прибулих 10,2 тис.осіб, вибулих 6,8 тис.осіб, середньорічна чисельність населення 47100 тис.осіб

- 1) 0,07 тис.осіб; 2) 0,36 тис.осіб; 3) 3,4 тис.осіб;
- 4) 0,22 тис.осіб; 5) 3,6‰.

8. Чому дорівнює коефіцієнт рухомості населення, якщо чисельність прибулих 10,2 тис.осіб, вибулих 6,8 тис.осіб, середньорічна чисельність населення 47100 тис.осіб

- 1) 0,07 ‰; 2) 0,36 ‰; 3) 3,4 ‰; 4) 0,22 ‰; 5) 3,4 тис.осіб.

9. Чому дорівнює коефіцієнт механічного приросту населення, якщо чисельність прибулих 10,2 тис.осіб, вибулих 6,8 тис.осіб, середньорічна чисельність населення 47100 тис.осіб

- 1) 0,07 ‰; 2) 0,36 ‰; 3) 3,4 ‰; 4) 3,4 ‰; 5) 0,22 ‰.

10. Чому дорівнює коефіцієнт загального приросту населення, якщо коефіцієнт народжуваності 9,0‰, коефіцієнт смертності 16,6‰, коефіцієнт прибуття 0,2‰, коефіцієнт вибуття 0,1‰

1) -7,5 ‰; 2) 7,5 ‰; 3) 16,6 ‰; 4) 25,9 ‰; 5) -25,9 ‰.

Вправи, задачі

Задача 1

У місті на початок року постійно проживало 340,0 тис.осіб, в тому числі тимчасово відсутніх – 24,0 тис.осіб, тимчасово проживаючих – 25,0 тис.осіб. Протягом року народилось у постійного населення – 6,0 тис.дітей, у тимчасово проживаючих – 0,2 тис.дітей. Померло 2,5 тис.осіб постійного населення і 0,1 тис.осіб тимчасово проживаючих. На постійне проживання прибуло 4,0 тис.осіб і виїхало на постійне проживання в інші регіони з числа постійних мешканців 1,5 тис.осіб. Повернулось у місто тимчасово відсутніх постійних мешканців 4,9 тис.осіб. Визначте чисельність постійного населення на кінець року, абсолютний і відносний прирости, середньорічну чисельність постійного населення, а також аналогічні показники для наявного населення.

Задача 2

За даними про населення Рівненської області за рік визначте коефіцієнти народжуваності, смертності, природного приросту, одружуваності, розлучуваності, спеціального коефіцієнту народжуваності (фертильності), вибуття, прибуття, валової міграції, механічного і загального приросту.

Чисельність населення на 01.01 – 1153,3 тис.осіб, 01.05 – 1153,5, 01.07 – 1153,6, 01.10 – 1153,9, 01.01 наступного року – 1153,7 осіб. Зміни протягом року: народилось – 15,7 тис.осіб, померло – 16,0, прибуло – 6,9, вибуло – 8,7, зареєстровано шлюбів – 8,7, розлучень – 4,4. Середньорічна чисельність жінок у віці 15-49 років – 318,3 тис.осіб.

Задача 3

У 2021 р. в Україні народилось 272,0 тис.дітей. Користуючись даними таблиці смертності (табл.1), визначте можливий контингент учнів I-го класу (6-літок) в Україні (без врахування механічного руху).

Таблиця 1

Вік, років	Коефіцієнт смертності, ‰
до 1 р.	9,8
1	3,8
2	2,9
3	2,4
4	2,2
5	2,0

Тема 3. Статистика життєвого рівня населення

Питання для обговорення

1. Система показників рівня життя населення: економічні, соціальні, демографічні.
2. Показники доходів населення: обсягу, структури, середні доходи, прожитковий мінімум, рівень бідності, межа малозабезпеченості.
3. Показники витрат населення.
4. Показники обсягу, рівня і структури споживання матеріальних благ та послуг.
5. Показники диференціації доходів і витрат населення.
6. Інтегральні показники рівня життя населення (індекс людського розвитку).

Тести для самоконтролю

1. Основним макроекономічним показником матеріального добробуту населення є

- 1) витрати і споживання матеріальних благ;
- 2) рівень зайнятості населення;
- 3) стан довкілля;
- 4) показник середньої очікуваної тривалості життя;
- 5) ВВП на душу населення.

2. Максимальний обсяг грошових доходів, за рахунок яких домашні господарства можуть здійснювати витрати на придбання товарів і послуг без залучення грошових заощаджень, реалізації фінансових активів та збільшення зобов'язань - це

- 1) загальні доходи;
- 2) оплата праці;
- 3) доходи від самозайнятості;
- 4) доходи від продажу сільгосппродукції;
- 5) наявні доходи домогосподарств.

3. *Загальна сума наявних ресурсів, які одержують домогосподарства від усіх джерел надходжень за поточний період - це*

- 1) загальні доходи; 2) оплата праці;
- 3) доходи від самозайнятості;
- 4) сукупні ресурси домогосподарств;
- 5) реальні наявні доходи домогосподарств.

4. *До яких видів доходів домогосподарств відноситься оплата праці*

- 1) грошовий дохід; 2) негрошовий дохід;
- 3) заощадження, позики; 4) безготівкові субсидії;
- 5) надходження від продажу особистого майна і нерухомості.

5. *Номінальна заробітна плата поділена на індекс споживчих цін або помножена на індекс купівельної спроможності грошової одиниці*

- 1) грошовий дохід; 2) негрошовий дохід;
- 3) заощадження, позики; 4) безготівкові субсидії;
- 5) реальна заробітна плата.

6. *Вартісна межа набору продуктів харчування, достатнього для забезпечення нормального функціонування організму людини, збереження його здоров'я, а також набору непродовольчих товарів та послуг, необхідних для задоволення основних соціальних і культурних потреб особистості*

- 1) реальна заробітна плата; 2) негрошовий дохід;
- 3) прожитковий мінімум; 4) безготівкові субсидії;
- 5) грошовий дохід.

7. *Коефіцієнт, що визначається як частка населення, що має середньодушові доходи нижчі за прожитковий мінімум, називається*

- 1) коефіцієнт фондів; 2) коефіцієнт диференціації доходів;
- 3) коефіцієнт концентрації доходів Джині;
- 4) вартість товарів тривалого використання у розрахунку на 1000 населення;
- 5) рівень бідності.

8. *Умова матеріального благополуччя населення*

- 1) коефіцієнт фондів більше 2; 2) високий освітній рівень;
- 3) забезпеченість житлом більше 10 кв.м;

4) вартість товарів тривалого використання у розрахунку на 1000 населення;

5) переважання частки витрат на непродовольчі товари та оплату послуг у структурі споживчих витрат.

9. Зв'язок між середньомісячними номінальними заробітною платою та споживчими витратами оцінено коефіцієнтом детермінації, який становить 0,87. Це означає, що варіація споживчих витрат пояснюється варіацією заробітної плати на

1) 93 %; 2) 0,87 %; 3) 0,93 %; 4) 87 %; 5) 0,35.

10. Зв'язок між річним середньодушовим споживанням м'яса та м'ясопродуктів (кг) та середнім доходом в розрахунку на душу населення за рік (гр. од.) описано рівнянням регресії: $y = 36 + 0,02x$. Це значить, що з підвищенням середньодушового доходу на 1 гр. од. споживання м'яса та м'ясопродуктів збільшиться в середньому на ...

1) 20 г; 2) 200 г; 3) 2 кг; 4) 36 г; 5) 36,2 кг.

Вправи, задачі

Задача 1

Валовий внутрішній продукт України за два роки змінювався таким чином, як наведено в табл.1.

Таблиця 1

Показники	2019	2021
ВВП у фактичних цінах, млрд. грн.	3977,2	4191,9
Середньорічна чисельність населення, млн. осіб	41,7	41,4
Індекс споживчих цін, разів	1,041	1,050

Визначте в кожному році:

- розмір ВВП на душу населення у фактичних цінах;
- розмір ВВП на душу населення у порівняних цінах;
- абсолютний приріст та темп приросту обсягів ВВП у розрахунку на душу населення. Зробити висновки.

Задача 2

За даними табл.2 визначте середньодушові грошові доходи домогосподарств різних категорій у 2020 р. Зробіть висновок, чи дозволяють грошові доходи задовольнити життєві потреби домогосподарств, якщо у 2020 р. законодавчо встановлений прожитковий мінімум становив 2028,72 грн. (середньомісячний), а фактичний – 3847,00 грн. (середньомісячний).

Таблиця 2

Категорії домогосподарств за місцем проживання	Середньомісячний грошовий дохід домогосподарства, грн.	Середній розмір домогосподарства, осіб
Міські поселення	12341,65	2,53
Сільська місцевість	10267,03	2,67
Разом	11670,59	2,58

Задача 3

За даними табл.3 визначте і здійсніть динамічний аналіз показників споживчої платоспроможності населення за грошовими доходами у 2010, 2015 і 2020 р.р. Зробіть висновок, чому споживча платоспроможність, визначена різними методами, має різні значення.

Таблиця 3

Показники	2010	2015	2020
Грошові доходи в середньому на місяць у розрахунку на 1 домогосподарство, грн.	3101,6	4677,1	7248,0
Споживчі витрати в середньому на місяць у розрахунку на 1 домогосподарство, грн.	2762,9	4600,4	8704,5
Фактичний прожитковий мінімум, грн.	936	2257	3847
Законодавчо встановлений прожитковий мінімум, грн.	843,2	1227,3	2078,4
Середній розмір домогосподарства у розрахунку на умовних дорослих, осіб	2,12	2,11	2,10

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. **ЕКОНОМІЧНА СТАТИСТИКА**

Тема 4. Методологічні основи економічної статистики

Питання для обговорення

1. Основні поняття економічної статистики.
2. Класифікації і групування в соціально-економічній статистиці.
3. Загальна характеристика системи національних рахунків (СНР).
4. Структура рахунків внутрішньої економіки.

Тести для самоконтролю

1. До резидентів певної країни відносяться

- 1) фізичні і юридичні особи, що мешкають чи функціонують на економічній території даної країни більше 1 року;
- 2) студенти, які навчаються за кордоном і втратили економічні зв'язки з даною країною;
- 3) фізичні особи, що мешкають на географічній території даної країни менше 1 року;
- 4) студенти-іноземці, які не втратили економічних зв'язків з іншою країною;
- 5) юридичні особи, що функціонують на географічній території даної країни менше 1 року.

2. Які інституційні одиниці відносяться до сектора нефінансових корпорацій

- 1) займаються ринковим виробництвом товарів;
- 2) установи й організації, що здійснюють фінансові операції;
- 3) бюджетні організації в галузі освіти;
- 4) фізичні особи, фінансовим результатом діяльності яких є змішаний дохід;
- 5) бюджетні організації в галузі природного середовища.

3. Які інституційні одиниці відносяться до сектора домашніх господарств

- 1) закордонні інституційні одиниці, що здійснюють операції з резидентами цієї країни;
- 2) займаються ринковим виробництвом товарів;
- 3) займаються ринковим наданням нефінансових послуг;
- 4) фізичні особи, фінансовим результатом діяльності яких є змішаний дохід (заробітна плата і доходи від власності);
- 5) організації, що здійснюють операції із страхування.

4. Економічна діяльність – це

- 1) процес створення продуктів і послуг, що мають економічну вартість;
- 2) безкоштовні домашні послуги;
- 3) незаконна діяльність;
- 4) хоббі;
- 5) немає вірної відповіді.

5. Економічна територія країни – це (найповніша відповідь)

1) географічна територія країни за винятком території іноземних посольств та територія посольств даної країни за кордоном;

2) географічна територія країни за винятком території іноземних посольств;

3) географічна територія країни територія посольств даної країни за кордоном;

4) територія посольств даної країни в інших країнах;

5) територія консульства іншої країни в даній країні.

6. До видів економічної діяльності, що виробляють товари, відносяться

1) сільське господарство, мисливство і лісове господарство;

2) транспорт;

3) освіта;

4) послуги домашньої прислуги;

5) оптова та роздрібна торгівля.

7. До видів економічної діяльності, що надають послуги, відносяться

1) сільське господарство, лісове та рибне господарство;

2) добувна промисловість;

3) переробна промисловість;

4) будівництво;

5) фінансова діяльність.

8. До промисловості відносяться такі види економічної діяльності

1) сільське, лісове та рибне господарство;

2) добувна промисловість;

3) будівництво;

4) тимчасове розміщення і організація харчування;

5) водопостачання, каналізація, поводження з відходами.

9. Як називають дві частини, з яких складаються національні рахунки

1) ресурси і використання;

2) ВВП і ВНП;

3) домашні господарства і органи державного управління;

4) інституційний сектор та інституційна одиниця;

5) актив і пасив.

10. Система національних рахунків - це

- 1) сукупність показників найважливіших процесів і явищ економіки;
- 2) обсяг вироблених товарів і послуг;
- 3) індикатор розвитку або спаду економіки;
- 4) результат функціонування національної економіки;
- 5) внесок виду економічної діяльності у ВВП.

Вправи, задачі

Задача 1

За даними про діяльність суб'єктів господарювання України за видами економічної діяльності у 2017р. (табл.1):

- здійснити групування за видами економічної діяльності (виробляють товари, надають послуги);
- визначте коефіцієнти локалізації ВДВ за згрупованими видами економічної діяльності.

Зробити висновки.

Таблиця 1

	Кількість суб'єктів господарювання, тис. одиниць	ВДВ, млрд.грн.
Усього	1805	1992
сільське, лісове та рибне господарство	77	305
промисловість	124	278
будівництво	50	68
оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	838	421
транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	96	190
тимчасове розмішування й організація харчування	58	18
інформація та телекомунікації	147	111
фінансова та страхова діяльність	10	69
операції з нерухомим майном	91	171
професійна, наукова та технічна діяльність	122	80
діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	47	36
освіта	12	129
охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	22	78
мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	13	16
надання інших видів послуг	101	21

Задача 2

За даними про ВДВ за видами економічної діяльності у 2010 і 2019 р.р. у млрд.грн. (табл.2) проаналізуйте:

- структуру і структурні зрушення для галузей, що виробляють товари і надають послуги;

- структуру і структурні зрушення для галузей, що виробляють товари в розрізі промисловості, сільського господарства та будівництва.

Таблиця 2

Галузі економіки	2010	2019
Галузі, які виробляють товари	370,3	1254,6
у т.ч. сільське господарство, лісове і рибне господарство	82,9	356,6
промисловість	250,8	790,6
будівництво	36,6	107,4
Галузі, які надають послуги	621,9	2217,0
Разом	992,2	3471,6

Задача 3

Порівняти структури економіки Рівненської області та України за 2019 рік, якщо відомі дані про валову додану вартість, млрд.грн (табл.3).

Таблиця 3

Вид економічної діяльності	Рівненська обл.	Україна
Сільське господарство, лісове і рибне господарство	9,9	356,6
Промисловість	13,8	790,6
Будівництво	1,9	107,4
Види діяльності, які надають послуги	32,5	2217,0

Тема 5. Статистика продукції

Питання для обговорення

1. Валовий внутрішній продукт (ВВП) та методи його визначення.

2. Інші показники вимірювання обсягів суспільного виробництва та методи їх визначення.

3. Продукція підприємства (поняття, форми і види) та одиниці вимірювання.

4. Джерела статистики продукції промислових підприємств (звітність).

5. Статистика продукції сільського господарства, будівництва, транспорту, торгівлі.

Тести для самоконтролю

1. Випуск товарів і послуг – це

- 1) сума ВВП і чистого доходу з-за кордону;
- 2) сума валових доданих вартостей галузей економіки і податків на продукти без субсидій на продукти;
- 3) вартість товарів і послуг, що є результатом виробничої діяльності резидентів і нерезидентів у звітному періоді;
- 4) різниця між ВВП і споживанням основного капіталу;
- 5) сума оплати праці найманих працівників та валового прибутку (змішаного доходу).

2. Валова додана вартість – це

- 1) різниця між випуском і проміжним споживанням товарів і послуг
- 2) різниця між ВВП і проміжним споживанням товарів і послуг
- 3) різниця між ВВП і вартістю спожитого основного капіталу
- 4) сума ВВП і чистого доходу з-за кордону
- 5) сума кінцевих споживчих витрат і валового заощадження

3. ВВП – це

- 1) різниця між випуском і проміжним споживанням товарів і послуг
- 2) сума валових доданих вартостей галузей економіки і податків на продукти без субсидій на продукти
- 3) вартість товарів і послуг, що є результатом виробничої діяльності резидентів у звітному періоді
- 4) вартість використання основного капіталу
- 5) чистий експорт

4. Реальним ВВП називають такий показник,

- 1) що характеризує обсяг виробництва у цінах планового періоду
- 2) що характеризує обсяг виробництва у поточних цінах
- 3) в якому врахована зміна купівельної спроможності валюти в часі
- 4) що характеризує обсяг національного виробництва у цінах базового року
- 5) валову додану вартість, створену в національній економіці, у поточних цінах

5. Проміжне споживання - це

1) витрати на товари та послуги, які використані інституційними одиницями для виробничих потреб

2) сукупна ринкова вартість кінцевих товарів та послуг, вироблених на економічній території країни за певний період

3) вартість тієї частини випуску, яка спрямовується на приватне споживання, інвестування (нагромадження) та експорт

4) спожита в процесі виробництва вартість основного капіталу

5) сума усіх внутрішніх і зовнішніх первинних доходів, одержаних резидентами за певний період

6. Товарна продукція підприємства відрізняється від реалізованої на

1) споживання основного капіталу

2) зміну залишків готової продукції на складі та залишків відвантаженої, але неоплаченої продукції

3) зміну залишків відвантаженої, але неоплаченої продукції

4) зміну залишків незавершеного виробництва

5) проміжне споживання

7. Умовно-чиста продукція підприємства дорівнює реалізованій продукції у фактичних цінах мінус ...

1) витрати матеріальних та енергетичних ресурсів, витрати на послуги сторонніх організацій, амортизаційні відрахування

2) витрати матеріальних та енергетичних ресурсів

3) витрати матеріальних та енергетичних ресурсів, витрати на послуги сторонніх організацій

4) амортизаційні відрахування

5) вартість незавершеного виробництва

8. Умовно-чиста продукція підприємства розраховується як сума

1) заробітної плати з нарахуваннями і податків

2) заробітної плати з нарахуваннями і прибутку

3) заробітної плати з нарахуваннями, прибутку і амортизаційних відрахувань

4) заробітної плати з нарахуваннями і амортизаційних відрахувань

5) витрат матеріальних та енергетичних ресурсів, витрат на послуги сторонніх організацій

9. Якщо відомі дані по національній економіці за рік: випуск = 1900 млрд.грн., проміжне споживання = 1100 млрд.грн., податки за виключенням субсидій на продукти = 130 млрд.грн., то ВВП = ? млрд.грн.

1) 930; 2) 3130; 3) 2870; 4) 23; 5) 10400.

10. ВВП 2014 року = 1587 млрд.грн., ВВП 2015 року = 1989 млрд.грн., індекс-дефлятор ВВП 2015 року у % до попереднього року = 138,9. Визначити реальний ВВП 2015 року (млрд.грн.).

1) 1432; 2) 1143; 3) 2204; 4) 2762; 5) 2347.

11. Якщо індекс фізичного обсягу ВВП 2014 року = 93,4% до попереднього року, то кількість вироблених товарів і послуг

1) збільшилася на 93,4%; 2) збільшилося на 3,4%;

3) збільшилося на 9,4%; 4) зменшилося на 93,4%;

5) зменшилася на 6,6%

12. Якщо товарна продукція підприємства за звітний період = 2100 тис.грн., залишки готових виробів на складі підприємства на початок періоду = 190 тис.грн., на кінець періоду = 205 тис.грн., то реалізована продукція підприємства = ? тис.грн.

1) 2115; 2) 2085; 3) 2495; 4) 1705; 5) немає вірної відповіді.

Вправи, задачі

Задача 1

За наведеними даними (табл.1) визначте ВВП України за 2018 і 2019 рр. трьома методами: утворення, розподілу доходу і кінцевого використання (млрд.грн).

Задача 2

Спираючись на дані задачі 1, встановіть, на скільки гривень та відсотків зросло значення ВВП у 2019р. порівняно з 2018р.

Задача 3

Спираючись на дані задачі 1, визначте ВВП України у 2019р. в цінах 2018 р. (реальний ВВП), якщо дефлятор ВВП 2019 р. до 2018 р. становив 108,2%.

Таблиця 1

Показник	2018	2019
Випуск в основних цінах	7494,6	8371,8
Проміжне споживання	4476,7	4950,2
Чисті податки на продукти та імпорт	542,4	555,6
Інші чисті податки на виробництво та імпорт	5,2	8,2
Валовий прибуток, змішаний дохід	1540,4	1680,7
Оплата праці найманих працівників	1472,3	1732,8
Кінцеві споживчі витрати	3209,3	3705,1
Валове нагромадження	661,8	592,2
Сальдо експорту-імпорту товарів і послуг	-310,8	-320,0

Задача 4

Порівняйте структури обсягів реалізованої продукції підприємствами-суб'єктами господарювання України за їх величиною у 2010р. та 2017р. (табл.2). Для цього встановити значення h-критерію.

Таблиця 2

Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг)
підприємствами – суб'єктами господарювання, млрд.грн

Роки	Великі	Середні	Малі	Разом
2010	1402	1396	568	3366
2017	2930	3296	1482	7708

Задача 5

Визначте реалізовану (1), товарну (2), валову (3) продукцію підприємства, якщо за місяць підприємство здійснювало такі операції (табл.3). Усю продукцію, яку відвантажено, та послуги промислового характеру оплачено у даному місяці. Крім того, надійшли кошти за продукцію на 519 тис.грн., яку відвантажено в попередньому місяці.

Таблиця 3

Показники	Сума, тис.грн
Випустило готових виробів, з них відвантажено покупцям	1300 1270
Виготовлено напівфабрикатів, з них - пішло в подальшу переробку на підприємстві - відвантажено на сторону	844 700 144
Виконано послуг промислового характеру за замовленнями інших підприємств	200
Залишки незавершеного виробництва - на початок місяця - на кінець місяця	 237 308

Задача 6

Визначте реалізовану чисту продукцію, якщо відомо:

Показники	Сума, млн.грн
Випуск товарної продукції у фактичних цінах	250
Обсяги незавершеного виробництва - на початок року - на кінець року	 26 22
Залишки готової нереалізованої продукції - на початок року - на кінець року	 30 25
Операційні витрати - матеріальні й енергетичні - заробітна плата з нарахування на соцзаходи - амортизація - нематеріальні послуги сторонніх організацій	 92 79 21 7

Тема 6. Статистика основних засобів та оборотних активів***Питання для обговорення***

1. Основний капітал: класифікація, види оцінки, показники стану, руху та використання.

2. Оборотні активи: класифікація, показники ефективності використання оборотних засобів та грошових засобів (обігових коштів).

3. Джерела статистики основного капіталу і оборотних активів.

Тести для самоконтролю

1. Основні засоби – це

1) нефінансові активи, які тривалий час у незмінній натурально-речовій формі використовуються для виробництва товарів і надання послуг, поступово втрачають свою вартість, переносячи її на вартість готової продукції

2) нефінансові активи, що беруть участь лише в одному виробничому циклі, протягом якого повністю переносять свою вартість на готовий продукт, змінюючи свою натурально-речову форму

3) запаси фінансових ресурсів у господарюючих суб'єктів, у галузях економіки та в країні в цілому

4) грошові кошти, вкладені підприємством у виробничі оборотні фонди і фонди обігу

5) всі працівники підприємства, які уклали письмовий трудовий договір на 1 день і більше

2. Оборотні засоби – це

1) нефінансові активи, які тривалий час у незмінній натурально-речовій формі використовуються для виробництва товарів і надання послуг

2) нефінансові активи, що беруть участь лише в одному виробничому циклі, протягом якого повністю переносять свою вартість на готовий продукт, змінюючи натурально-речову форму

3) всі працівники підприємства, які уклали письмовий трудовий договір на 1 день і більше

4) нефінансові активи, які поступово втрачають свою вартість, переносячи її на вартість готової продукції

5) частина оборотних коштів, що обслуговує процес реалізації продукції, тобто оборотні кошти, вкладені у готову продукцію, грошові кошти та їх еквіваленти (в касі, на рахунках у банках), дебіторську заборгованість

3. До активних основних засобів відносяться

1) будівля заводууправління;

2) верстати для виробництва продукції;

3) споруди; 4) будівля цеху; 5) сировина.

4. *Первісна вартість основних засобів – це*

1) частина вартості основних засобів, яка ще не перенесена на виготовлений продукт

2) вартість створення або придбання основних засобів

3) вартість створення або придбання основних засобів, а також доведення їх до стану, придатного до експлуатації (враховуючи транспортні та монтажні витрати)

4) вартість основних засобів у сучасних цінах

5) вартість необоротних активів після їхньої переоцінки

5. *Якою буде первісна вартість основного засобу (тис.грн), якщо вартість придбання – 1200 тис.грн., транспортні витрати до місяця експлуатації – 1 тис.грн., монтажні витрати – 10 тис.грн.*

1) 1200; 2) 1201; 3) 1211; 4) 1210; 5) 12000.

6. *Якщо первісна вартість основного засобу= 540 тис.грн., знос= 60 тис.грн., то залишкова вартість= ? тис.грн*

1) 540; 2) 60; 3) 480; 4) 600; 5) 500.

7. *Якщо первісна вартість=700 тис.грн., залишкова вартість= 400 тис.грн, знос= 300 тис.грн., реалізована продукція= 1500 тис.грн, то коефіцієнт придатності основних засобів=*

1) 43%; 2) 57%; 3) 2,14; 4) 3,75; 5) 1,75.

8. *Якою буде капіталовіддача, якщо середньорічна вартість основних засобів 50 тис.грн, обсяг будівельно-монтажних робіт 125 тис.грн., середньооблікова чисельність працюючих 28 осіб*

1) 2,5 грн./грн.; 2) 22 грн.; 3) 1,8 грн./грн.; 4) 0,56 грн./грн.;

5) 0,4 грн./грн.

9. *Скільки оборотів здійснюють оборотні кошти за рік (360 днів), якщо обсяги запасів матеріальних цінностей=50 тис.грн., середньодобової потреби в запасах=10 тис.грн., вартість реалізованої продукції=2143 тис.грн., середній залишок оборотних коштів=200 тис.грн.*

1) 20; 2) 4; 3) 2; 4) 5; 5) 10.

10. *Якою є середня тривалість одного обороту оборотних коштів, якщо обсяги запасів матеріальних цінностей=50 тис.грн., середньодобової потреби в запасах=10 тис.грн.,*

вартість реалізованої продукції=2143 тис.грн., середній залишок оборотних коштів=200 тис.грн. Кількість днів у році приймати за 360.

1) 20; 2) 4; 3) 33; 4) 5; 5) 10.

Вправи, задачі

Задача 1

Визначте 1) динамічний індекс капіталовіддачі (продуктивності основного капіталу) в галузі та 2) на скільки % змінилась капіталовіддача (продуктивність основного капіталу) в галузі, якщо відомо:

Показник	Рік 1	Рік 2
Валова додана вартість, млн.грн	161 145	239 806
Середньорічна вартість основних засобів, млн.грн	171 392	210 169

Задача 2

Відомі такі дані по підприємству за рік, млн.грн.:

- основні засоби за залишковою вартістю на початок року – 49,0,

- сума зносу основних засобів на початок року – 21,

- введено в дію нових основних засобів – 20,0,

- капітальний ремонт основних засобів – 2,4,

- вибуло основних засобів за повною первісною вартістю – 8,0, за залишковою – 0,8,

- загальна річна сума амортизації – 6,6,

- товарна продукція у фіксованих цінах – 114,0.

Визначте:

1) первісну вартість основних засобів на початок і кінець року;

2) залишкову вартість основних засобів на кінець року;

3) коефіцієнти стану на початок і кінець року основних засобів;

4) коефіцієнти руху основних засобів;

5) капіталовіддачу основних засобів.

Задача 3

Відомі такі дані про підприємство у звітному періоді.

Вартість реалізованої продукції – 3200 тис.грн.

Залишки оборотних коштів, тис. грн:

01.01. – 520, 01.04. – 560, 01.07. – 600, 01.10. – 620, 01.01. –

600.

У попередньому кількість оборотів оборотних коштів становила 7.

Визначте:

1) як змінилась кількість та тривалість оборотів оборотних коштів у звітному році порівняно з попереднім.

2) суму вивільнення або додаткового залучення коштів під впливом змін у швидкості оборотності оборотних коштів.

Тема 7. Статистика праці

Питання для обговорення

1. Основні категорії статистики ринку праці.
2. Показники зайнятості та безробіття, навантаження та заміщення населення.
3. Показники чисельності працівників підприємства. Показники руху працівників підприємства.
4. Показники використання фондів робочого часу.
5. Поняття і методи визначення продуктивності праці.
6. Статистичні показники оплати праці.
7. Джерела інформації про чисельність працівників, фонди робочого часу та оплати праці, продуктивність праці (звітність).

Тести для самоконтролю

1. До економічно активного населення відносяться такі категорії населення (найточніша відповідь)

- 1) зайняті та непрацюючі пенсіонери
- 2) зайняті у домашньому господарстві та непрацюючі пенсіонери
- 3) зайняті та безробітні
- 4) зайняті доглядом за дітьми, хворими родичами та безробітні
- 5) особи, які не мають необхідності у працевлаштуванні

2. Яким умовам має відповідати людина, щоб називатись безробітною за методологією МОП

1 - 1) не має роботи, 2) шукає роботу або намагається організувати власну справу, 3) готова приступити до роботи протягом наступних двох тижнів

2 - 1) зневірилась знайти роботу, 2) намагається організувати власну справу, 3) готова приступити до роботи протягом наступних двох тижнів

3 - 1) не має роботи, 2) є студентом денної форми навчання, 3) готова приступити до роботи протягом наступних двох тижнів

4 - 1) не має роботи, 2) зайнята в домашньому господарстві, 3) готова приступити до роботи протягом наступних двох тижнів

5 - 1) не має роботи, 2) не має необхідності у працевлаштуванні

3. Чому дорівнює коефіцієнт економічної активності населення на початок року, якщо відомо, що чисельність населення 46,6 млн.осіб, в тому числі у віці 15-70 років 35,6 млн.осіб, з них зайнятих 20,9 млн. осіб і безробітних 1,4 млн.осіб; чисельність зареєстрованих безробітних 0,7 млн.осіб.

1) 44,8 %; 2) 46,6 %; 3) 58,7 %; 4) 47,9 %; 5) 62,6 %.

4. Чому дорівнює коефіцієнт зайнятості населення на початок року, якщо відомо, що чисельність населення 46,6 млн.осіб, в тому числі у віці 15-70 років 35,6 млн.осіб, з них зайнятих 20,9 млн. осіб і безробітних 1,4 млн.осіб; чисельність зареєстрованих безробітних 0,7 млн.осіб.

1) 44,8 %; 2) 58,7 %; 3) 47,9 %; 4) 62,6 %; 5) 46,6 %.

5. Чому дорівнює рівень безробіття населення (МОП) на початок року, якщо відомо, що чисельність населення 46,6 млн.осіб, в тому числі у віці 15-70 років 35,6 млн.осіб, з них зайнятих 20,9 млн. осіб і безробітних 1,4 млн.осіб; чисельність зареєстрованих безробітних 0,7 млн.осіб.

1) 6,3 %; 2) 3,9 %; 3) 2,0 %; 4) 3,1 %; 5) 0,7 %.

6. Якою буде продуктивність праці, якщо середньорічна вартість основних засобів 800 тис.грн, обсяг реалізованої продукції 1250 тис.грн., середньооблікова чисельність працюючих 35 осіб

1) 35,71 тис.грн./особу; 2) 1,8 грн./грн.; 3) 22,85 грн.;

4) 1,56 грн./грн.; 5) 0,64 грн./грн.

7. До облікової кількості штатних працівників включаються

1) особи, направлені підприємствами для навчання у навчальних закладах з відривом від виробництва, які одержують за рахунок коштів цих підприємств тільки стипендію

2) працівники, які залучені до виконання робіт за цивільно-правовими договорами

3) працівники, які прийняті на роботу за сумісництвом з інших підприємств

4) працівники, які прийняті на роботу за договорами підряду

5) працівники, які перебувають у відпустках у зв'язку з вагітністю та пологами

8. Середньооблікова кількість штатних працівників за місяць обчислюється шляхом

1) підсумовування кількості штатних працівників облікового складу за кожний календарний день звітного місяця

2) підсумовування кількості штатних працівників облікового складу за кожний календарний день звітного місяця і ділення одержаної суми на число календарних днів звітного місяця

3) підсумовування кількості працюючих за цивільно-правовими договорами за кожний календарний день звітного місяця

4) підсумовування кількості штатних працівників облікового складу за кожний календарний день звітного місяця і ділення одержаної суми на число робочих днів звітного місяця

5) підсумовування кількості штатних працівників облікового складу за кожний робочий день звітного місяця і ділення одержаної суми на число календарних днів звітного місяця

9. Відношення числа звільнених працівників за власним бажанням, за порушення трудової дисципліни та невідповідність зайнятій посаді до середньооблікової чисельності у відповідному періоді – це коефіцієнт

1) обороту за звільненням; 2) плинності;

3) нестабільності; 4) оновлення; 5) обороту за прийомом.

10. Відношення числа прийнятих до середньооблікової чисельності у певному періоді – це коефіцієнт

1) загального обороту; 2) плинності;

3) обороту за прийняттям; 4) необхідного обороту;

5) стабільності.

11. Визначити коефіцієнт обороту за звільненням працівників, якщо число звільнених працівників за власним бажанням=25, порушення трудової дисципліни=3, невідповідність зайнятій посаді=2, у зв'язку із призовом на військову службу=4, середньооблікова чисельність у відповідному періоді= 300

1) 11,3%; 2) 10%; 3) 8,3%; 4) 9%; 5) 3%.

12. Визначити коефіцієнт оновлення працівників, якщо число звільнених працівників за власним бажанням=25, порушення трудової дисципліни=3, невідповідність зайнятій посаді=2, у зв'язку із призовом на військову службу=4, середньооблікова чисельність у відповідному періоді= 300, число прийнятих=37

1) 3; 2) 37; 3) 1,48; 4) 1,088; 5) 123%.

13. Табельний фонд робочого часу відрізняється від календарного на

1) кількість календарних днів в періоді

2) кількість людино-днів, що припадають на вихідні та святкові дні в періоді

3) людино-дні щорічних відпусток працівників

4) людино-години відпрацьовані в межах нормальної тривалості робочого дня

5) людино-години відпрацьовані надурочно

14. До фонду оплати праці не відноситься

1) оплата за тарифними ставками і відрядними розцінками

2) надбавки до тарифних ставок у розмірах, передбачених чинним законодавством, за керівництво бригадою

3) премії, які мають одноразовий характер

4) доплати за роботу у важких і шкідливих умовах праці

5) внески на загальнообов'язкове соціальне страхування

Вправи, задачі

Задача 1

За даними про діяльність суб'єктів господарювання України за видами економічної діяльності у 2017р. (табл.1) визначте коефіцієнт локалізації зайнятості для видів економічної

діяльності, що виробляють товари, та для видів економічної діяльності, що надають послуги.

Таблиця 1

	Кількість суб'єктів господарювання, тис. одиниць	Кількість зайнятих, тис. осіб
Усього	1805	8271
сільське, лісове та рибне господарство	77	636
промисловість	124	2334
будівництво	50	294
оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	838	2223
транспорт, складське господарство, пошта та кур'єрська діяльність	96	901
тимчасове розмішування й організація харчування	58	224
інформація та телекомунікації	147	303
фінансова та страхова діяльність	10	201
операції з нерухомим майном	91	233
професійна, наукова та технічна діяльність	122	305
діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	47	281
освіта	12	32
охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	22	117
мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	13	45
надання інших видів послуг	101	142

Задача 2

За даними табл. 2. визначте, на скільки в.п. змінилось економічне навантаження (%).

Таблиця 2

Показники	2019	2020
Зайняте населення, тис.осіб	16578,3	15915,3
Безробітне населення, тис.осіб	1487,7	1674,2
Економічно неактивне населення, тис.осіб	10430,5	10724,8

Задача 3

За даними задачі 2 визначте, на скільки в.п. змінився рівень економічної активності населення (%)

Задача 4

Порівняйте структури зайнятих на підприємствах-суб'єктах господарювання України за їх величиною у 2010р. та 2017р. (табл.3). Для цього встановіть значення h-критерію.

Таблиця 3

Кількість зайнятих на підприємствах – суб'єктах господарювання, тис.осіб

Роки	Великі	Середні	Малі	Разом
------	--------	---------	------	-------

2010	2400,3	3393,3	2164,6	7958,2
2017	1560,9	2593,1	1658,9	5812,9

Задача 5

За даними табл.4 визначте динамічний індекс продуктивності праці в галузі та на скільки % вона змінилась у звітному році порівняно із попереднім.

Таблиця 4

Показник	Рік 1	Рік 2
Валова додана вартість, млн.грн	161 145	239 806
Середньорічна кількість зайнятих, тис.осіб	3091,4	2870,6

Тема 8. Статистика витрат та фінансових результатів діяльності підприємств

Питання для обговорення

1. Класифікація витрат на виробництво і збут продукції.
2. Поняття і показники собівартості продукції. Статистичний аналіз структури і динаміки собівартості продукції.
3. Методика визначення чистого прибутку підприємства.
4. Показники рентабельності.
5. Джерела інформації про витрати і прибуток підприємства (звітність).

Тести для самоконтролю

1. Виробнича собівартість – це витрати

- 1) пов'язані з процесом виробництва, зберіганням і реалізацією продукції
- 2) які змінюються пропорційно до зміни обсягів виробництва
- 3) пов'язані з процесом виробництва продукції
- 4) які не змінюються пропорційно до зміни обсягів виробництва
- 5) пов'язані з реалізацією продукції

2. Основна діяльність підприємства – це діяльність

- 1) пов'язана з виробництвом або реалізацією товарів, робіт, послуг, що є головною метою створення підприємства і забезпечує основну частку його доходу

2) пов'язана із зміною величини та структури власного і запозиченого капіталу, наприклад, отримання позик, видача векселів, емісія облігацій, фінансова оренда, а також інших видів зобов'язань, на які нараховуються відсотки

3) пов'язана із участю в капіталі асоційованих або спільних підприємств

4) пов'язана із купівлею-продажем довгострокових активів, а також інших інвестицій, які не є еквівалентами грошових коштів, наприклад, основних засобів і нематеріальних активів

5) яка відрізняється від звичайної і не повторюється періодично (внаслідок стихійного лиха, землетрусу)

3. Витрати, пов'язані із зміною величини та структури власного і запозиченого капіталу, наприклад, отримання позик, видача векселів, емісія облігацій, фінансова оренда, а також інших видів зобов'язань, на які нараховуються відсотки

1) основної; 2) фінансової; 3) інвестиційної;

4) іншої звичайної; 5) надзвичайної.

4. Матеріальні затрати як елемент витрат – це

1) вартість витрачених у виробництві сировини, матеріалів, напівфабрикатів, комплектуючих виробів, палива, енергії, запасних частин, тари

2) заробітна плата за окладами й тарифами, премії та заохочення, матеріальна допомога, компенсаційні виплати, оплата відпусток та іншого невідпрацьованого часу, інші витрати на оплату праці

3) відрахування на пенсійне забезпечення, відрахування на соціальне страхування, страхові внески на випадок безробіття, відрахування на індивідуальне страхування персоналу підприємства, відрахування на інші соціальні заходи

4) сума амортизаційних відрахувань основних засобів, нематеріальних активів та інших необоротних матеріальних активів

5) витрати операційної діяльності, які не увійшли до складу попередніх елементів, зокрема на відрядження, послуги зв'язку, розрахунково-касове обслуговування

5. Заробітна плата за окладами й тарифами, премії та заохочення, матеріальна допомога, компенсаційні виплати,

оплата відпусток та іншого невідпрацьованого часу, інші витрати на оплату праці – це економічний елемент

- 1) матеріальні затрати; 2) витрати на оплату праці;
- 3) відрахування на соціальні заходи; 4) амортизація;
- 5) інші операційні витрати.

6. Як визначити чистий дохід від реалізації продукції

1) дохід від реалізації продукції відняти ПДВ, акцизний збір, інші відрахування з доходу

2) валовий прибуток відняти адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати

3) прибуток від звичайної діяльності до оподаткування відняти податок на прибуток від звичайної діяльності

4) валовий прибуток відняти адміністративні витрати

5) прибуток від звичайної діяльності додати доходи відняти витрати від участі в капіталі

7. Як визначити прибуток від операційної діяльності підприємства

1) дохід від реалізації продукції відняти ПДВ, акцизний збір, інші відрахування з доходу

2) дохід від реалізації продукції відняти ПДВ

3) валовий прибуток додати собівартість реалізованої продукції

4) прибуток від звичайної діяльності додати доходи відняти витрати від участі в капіталі

5) валовий прибуток відняти адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати

8. Рентабельність продукції – це сума валового прибутку, що припадає на 100 гривень

1) реалізованої продукції

2) собівартості реалізованої продукції

3) виробничих засобів підприємства

4) матеріальних активів підприємства

5) основних засобів

9. Як змінився валовий прибуток підприємства, якщо виручка від реалізації збільшилася з 500 до 600 тис.грн., а рентабельність продажу збільшилася з 20 до 25%

- 1) збільшився на 25 тис.грн.

- 2) збільшився на 20 тис.грн.
- 3) знизився на 40 тис.грн.
- 4) знизився на 50 тис.грн.
- 5) збільшився на 50 тис.грн.

10. Чому дорівнює прибуток від звичайної діяльності підприємства (тис.грн), якщо дохід від реалізації продукції = 500 тис.грн., ПДВ = 83 тис.грн., собівартість реалізованої продукції = 250 тис.грн., адміністративні витрати = 45 тис.грн., витрати на збут = 20 тис.грн., чисті доходи від участі в капіталі = 10 тис.грн., податок на прибуток від звичайної діяльності = 17 тис.грн.

- 1) 102; 2) 92; 3) 250; 4) 147; 5) 95.

11. Чому дорівнює рентабельність продажу, якщо сума валового прибутку = 67 тис.грн., вартість реалізованої продукції = 200 тис.грн., собівартість реалізованої продукції = 100 тис.грн.

- 1) 33,5 %; 2) 67 %; 3) 20 %; 4) 134%; 5) 100 тис.грн.

Вправи, задачі

Задача 1

Визначте, на скільки в.п. змінилась рентабельність продукції (%) підприємства, якщо відомо:

Види продукції	Кількість реалізованої продукції, шт.		Ціна одиниці реалізованої продукції, грн.		Собівартість одиниці реалізованої продукції, грн.	
	Рік 1	Рік 2	Рік 1	Рік 2	Рік 1	Рік 2
Виріб А	340	380	112	128	80	84
Виріб Б	260	250	134	180	110	108

Задача 2

Визначте, на скільки в.п. змінилась рентабельність операційної діяльності підприємства (%), якщо відомо:

Показники	Рік 1	Рік 2
Ціна одиниці продукції (без ПДВ), грн	340	380
Кількість реалізованої продукції, шт.	260	250
Собівартість одиниці реалізованої продукції, грн.	180	190
Адміністративні витрати, грн.	15600	15300
Витрати на збут, грн.	5700	6000

Інші операційні витрати, грн.	2000	1200
-------------------------------	------	------

Тема 9. Статистика цін, тарифів та інфляції

Питання для обговорення

1. Види цін і тарифів.
2. Показники статистики ціноутворення.
3. Показники динаміки цін.
4. Показники оцінки рівня інфляції: індекс споживчих цін, дефлятор ВВП.
5. Джерела статистики цін.

Тести для самоконтролю

1. *Ціна - це*
  - 1) грошове вираження витрат на виробництво
  - 2) грошове вираження прибутковості
  - 3) грошове вираження рентабельності
  - 4) сума виручки за товар
  - 5) грошове вираження вартості товару
2. *Інфляція – це*
  - 1) зростання загального рівня цін та знецінення грошей
  - 2) невідповідність ціни реалізації та витрат на збут
  - 3) зниження собівартості продукції
  - 4) порушення рівноваги між грошовою масою і попитом на товари
  - 5) невідповідність ціни реалізації та ціни закупівлі
3. *Для характеристики інфляції на споживчому ринку використовують показник*
  - 1) відношення ціни на товар у звітному періоді до ціни у базичному періоді
  - 2) індекс цін на будівельно-монтажні роботи
  - 3) споживчі витрати населення
  - 4) дефлятор ВВП
  - 5) індекс споживчих цін
4. *Індекс споживчих цін на товари та послуги обчислюють за формулою*
  - 1) Ласпейреса на підставі базової частки витрат домогосподарств на товари (послуги) умовного споживчого кошика

2) Ласпейреса на підставі базової частки витрат домогосподарств на однорідні товари (послуги)

3) Пааше на підставі базової частки витрат домогосподарств на товари (послуги) умовного споживчого кошика

4) Ласпейреса на підставі базової частки витрат домогосподарств на товари (послуги) інфляційного попиту

5) Пааше на підставі базової частки витрат домогосподарств на товари (послуги) інфляційного попиту

5. Дефлятор ВВП визначається відношенням

1) номінального ВВП до реального

2) реального ВВП до номінального

3) реального ВВП до індекса споживчих цін

4) номінального ВВП до норми інфляції

5) реального ВВП до норми інфляції

6. Загальний індекс цін становить 183%. Це означає, що

1) ціни виросли на 183%

2) ціни зменшились на 183%

3) ціни виросли у 0,83 рази

4) ціни виросли у 1,83 рази

5) ціни виросли у 18,3 рази

7. Різниця між чисельником і знаменником загального індексу цін показує

1) зміну цін

2) зміну товарообороту за рахунок зміни цін

3) зміну товарообороту у фактичних цінах

4) економію (перевитрати) грошових коштів населення від зміни цін

5) економію на умовно-постійних витратах

Вправи, задачі

Задача 1

За даними про індекси споживчих цін за 2021 рік у % до попереднього місяця (табл. 1) визначте як змінилися ціни у грудні 2001р. порівняно з груднем 2020р. Проаналізуйте динаміку рівня інфляції протягом 20021 року.

Таблица 1

Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень
101,3	101,0	101,7	100,7	101,3	100,2	100,1	99,8	101,2	100,9	100,8	100,6

Тема 10. Статистика фінансів

Питання для обговорення

1. Поняття фінансової системи. Статистика державного бюджету.
2. Статистика грошового обігу.
3. Статистика інвестиційної діяльності. Статистика страхової діяльності. Статистика кредитної діяльності.
4. Статистичні показники фінансового стану підприємства.

Тести для самоконтролю

1. *Швидкість обігу грошей характеризує*
  - 1) середні залишки грошей за період
  - 2) кількість оборотів, що їх робить грошовий агрегат М2
  - 3) скільки в середньому за рік оборотів здійснила грошова маса
  - 4) кількість оборотів, що їх робить грошовий агрегат
  - 5) тривалість 1 обороту грошового агрегату
2. *Державний бюджет – це*
  - 1) план утворення і використання фінансових ресурсів і для забезпечення функцій, що здійснюються органами державної влади
  - 2) план утворення доходів державного бюджету
  - 3) план структури суспільного виробництва
  - 4) таблиця економічних операцій резидентів і нерезидентів
  - 5) план утворення видатків державного бюджету
3. *Якщо доходи Державного бюджету перевищують видатки, то виникає*
  - 1) профіцит; 2) дефіцит; 3) інфляція; 4) дефляція; 5) дефолт.
4. *Якщо доходи Державного бюджету = 1016 млрд.грн., видатки = 1057 млрд.грн., то виникає*
  - 1) дефіцит 41 млрд.грн.; 2) профіцит 41 млрд.грн.;
  - 3) профіцит 73 млрд.грн.; 4) дефіцит 73 млрд.грн.;

5) інфляція.

5. Рівень централізації фінансових ресурсів у бюджеті характеризує відношення

- 1) доходів (видатків) бюджету до ВВП
- 2) дефіциту бюджету до ВВП
- 3) експорту до ВВП
- 4) імпорту до ВВП
- 5) зовнішньоторгівельного обороту до ВВП

6. Який показник є характеристикою фінансового стану держави

- 1) відношення доходів (видатків) бюджету до ВВП
- 2) відношення дефіциту бюджету до ВВП
- 3) відношення експорту до ВВП
- 4) відношення імпорту до ВВП
- 5) відношення зовнішньоторгівельного обороту до ВВП

7. Фінансовий стан країни вважається задовільним, якщо

- 1) відношення дефіциту бюджету до ВВП не перевищує 3%
- 2) відношення експорту до ВВП не перевищує 3%
- 3) відношення дефіциту бюджету до ВВП не перевищує 5%
- 4) відношення імпорту до ВВП не перевищує 3%
- 5) відношення зовнішньоторгівельного обороту до ВВП не перевищує 3%

8. Здатність країни обслуговувати і гасити державний борг оцінюється за відношенням

- 1) державного боргу до ВВП; 2) дефіциту бюджету до ВВП;
- 3) експорту до ВВП; 4) імпорту до ВВП;
- 5) зовнішньоторгівельного обороту до ВВП

9. Країна вважається здатною обслуговувати і гасити державний борг, якщо відношення

- 1) державного боргу до ВВП менше 60%
- 2) дефіциту бюджету до ВВП менше 60%
- 3) експорту до ВВП менше 60%
- 4) імпорту до ВВП менше 60%
- 5) державного боргу до ВВП менше 80%

Вправи, задачі

Задача 1

Визначити, на скільки в.п. змінилось відношення дефіциту бюджету до ВВП (фінансовий стан країни, %), якщо

Показники	2018	2019
Доходи, млрд.грн	1184,3	1289,8
Видатки, млрд.грн	1252,7	1377,2
ВВП, млрд.грн	3560,3	3977,12

Тема 11. Статистика зовнішньоекономічної діяльності

Питання для обговорення

1. Поняття зовнішньоекономічної діяльності.
2. Платіжний баланс, його структура та рівновага.
3. Сутність та показники міжнародної торгівлі.
4. Статистика валютних курсів.

Тести для самоконтролю

1. Експортна квота - це:

- 1) встановлена кількість товарів, дозволених для ввезення;
- 2) дозвіл на ввезення конкретного товару протягом визначеного періоду зі сплатою мита за пониженою ставкою;
- 3) кількість товарів, дозволених для імпортування;
- 4) обмеження на ввезення конкретного товару протягом визначеного періоду зі сплатою мита за пониженою ставкою;
- 5) частка товарів, дозволених для вивезення, у ВВП.

2. Зовнішньоторговельний оборот - це

- 1) загальний обсяг експортного та імпортного потоків
- 2) різниця експортного та імпортного потоків
- 3) відношення експортного та імпортного потоків
- 4) добуток експортного та імпортного потоків
- 5) частка експорту у ВВП

3. Сальдо зовнішньої торгівлі - це

- 1) загальний обсяг експортного та імпортного потоків
- 2) різниця експортного та імпортного потоків
- 3) відношення експортного та імпортного потоків
- 4) добуток експортного та імпортного потоків
- 5) частка експорту у ВВП

4. Якщо сальдо зовнішньої торгівлі більше 0, то торговий баланс

- 1) пасивний; 2) активний; 3) гнучкий; 4) негнучкий;

5) консервативний

5. Коефіцієнт покриття імпорту - це

- 1) відношення експорту до імпорту
- 2) відношення імпорту до експорту
- 3) частка імпорту у ВВП
- 4) частка експорту у ВВП
- 5) сума експорту та імпорту

6. Зовнішньоторговельна квота характеризує

- 1) добуток зовнішньоторговельного обороту та ВВП
- 2) частку ВВП у зовнішньоторговельному обороті
- 3) частку зовнішньоторговельного обороту у ВВП
- 4) частку експорту у зовнішньоторговельному обороті
- 5) частку ВНП у ВВП

7. За якого значення імпортної квоти країна вважається імпортозалежною

- 1) 5%; 2) 10%; 3) більше 15%; 4) 7%; 5) 3%.

8. Ступінь залежності економіки країни від міжнародної торгівлі характеризує

- 1) частка зовнішньоторговельного обороту у ВНД
- 2) добуток зовнішньоторговельного обороту та ВВП
- 3) частка ВВП у зовнішньоторговельному обороті
- 4) частка ВНП у ВВП
- 5) частка зовнішньоторговельного обороту у ВДВ

промисловості

9. У статистичному розумінні платіжний баланс - це

- 1) таблиця, що систематизовано показує економічні операції між резидентами і нерезидентами національної економіки
- 2) статистичні моделі, що пов'язують економічні операції між резидентами і нерезидентами національної економіки
- 3) коефіцієнт кореляції між резидентами і нерезидентами національної економіки
- 4) коефіцієнт, що систематизовано показує економічні операції між Євростат
- 5) показник платоспроможності населення

10. Платіжний баланс складає

- 1) Національний банк України
- 2) Статистична комісія ООН

- 3) Держстат України
- 4) Кабінет Міністрів України
- 5) Президент України

Вправи, задачі

Задача 1

Визначити, на скільки в.п. змінилась відкритість економіки (зовнішньоторгівельна квота, %), якщо відомо

Показники	2018	2019
Експорт, млрд.грн	1610,5	1639,9
Імпорт, млрд.грн	1921,3	1959,9
ВВП, млрд.грн	3560,3	3977,12

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Горкавий В. К. Статистика : підручник / третє вид., переробл. і доповн. Київ : Алерта, 2020. 644 с.

2. Єріна А. М. Економічна статистика : підручник / у 2 ч. Ч. 1. Макроекономічна статистика; за наук. ред. чл.-кор. НАНУ І. Г. Манцурова. К. : КНЕУ, 2013. 325.

3. Крамченко Л. І., Лугчин Н. П., Москаль Б. С. Економічна статистика : навч. посіб. Львів : Новий Світ-2000, 2007. 364 с.

4. Мармоза А. Економічна статистика : підручник. К. : ЦУЛ, 2017. 602 с.

5. Рощик І. А. Соціально-економічна статистика : навч. посібник. Рівне : НУВГП, 2010. 338 с. URL : http://ep3.nuwm.edu.ua/3711/1/%D0%A0%D0%BE%D1%89%D0%B8%

[D0%BA%20%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%97%D0%90%D0%A5.pdf](http://ep3.nuwm.edu.ua/3711/1/%D0%A0%D0%BE%D1%89%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%97%D0%90%D0%A5.pdf).

Додаткова

1. Беркита К. Ф. Економічна статистика: Курс лекцій : навч.посіб. Київ : Професіонал, 2004. 208 с.

2. Борух В. О., Алямкін Р. В. Економічна статистика : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2006. 318 с.

3. Гетало В. П. Економічна статистика : навч. посібник. Полтава : Світоч, 2002. 212 с.

4. Єріна А. М. та ін. Економічна статистика : практикум. Київ : ТОВ "Екс Об", 2002. 232 с.

5. Статистика : підручник/ За ред. С. С. Герасименка. Київ, 2000. 467 с.

<http://posek.km.ua/biblioteka/%D0%A1/%D0%A1%D1%82%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%93%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%A1.%D0%A1..pdf>

6. Уманець Т. В. Економічна статистика : навч. посібник. Київ : Знання, 2006. 429 с.

7. Фещур Р. В., Барвінський А. Ф., Кічор В. П. Статистика : навч. посібник. Львів : Інтелект - Захід, 2001. 276 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

2. Офіційний сайт Головного управління статистики у Рівненській області. URL : <http://www.gusrv.gov.ua/>